

5958.

Hinnerjoki.

21. Reikäkiven kappale, jota näyttää osaksi kovasimena käytetyn. Harmaan violettia kiveä. Läpil. . Reikä, josta lähes puolet on jälellä, on ollut suuri, toiselta puolelta hakkaamalla tehty. 110, 69, 29 mm.
22. 3 kappaletta jostain kivikiekosta, joka on ollut limppumainen, reunoiltaan pyöristetty, hiottu. Kivi on pinnaltaan vaaleata.

5959.

Pirkkalan kihlakunnan kruununvoudin kautta saapui museoon 28/XI 1911.

Talitta, lattea, kanta isketty, 50.6, 43, 12.8 mm.

Löysi torppari Vihtori Mattila elokuussa v. 1911 ruista leikatessaan Vesilahden Hinsalan kylän Typyn talon pellolta.

5960.

Kalvola.

Myöhemmän rautakauden hautalöytöjä Pahnainmäen vieressä olevasta pellosta Niemen kartanon maalla Kalvolan pitäjässä, n. 6 km Iittalan asemalta luoteeseen. Paikka on kartanosta noin 1,5 km länteen tai lounaaseen sekä Taljalan joesta parisataa metr. pohjoiseen ja saman verran Taljalan kylään västä ajotiestä länteen.

5960.
Kalvola.

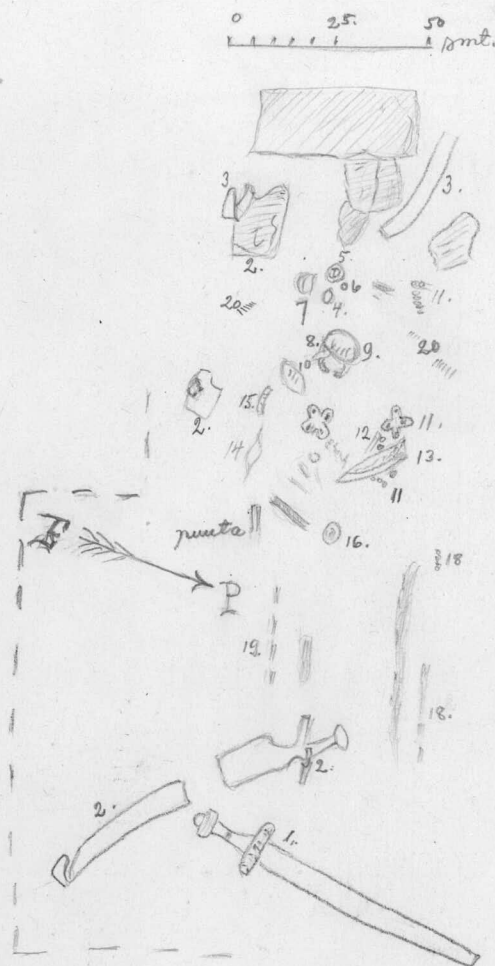
Parikymmentä askelta Pahnainmäestä koilliseen on pellossa ("Santahaudan pellossa") kolme pinnalta pelloksi tehtyä töyrästä, joista kaksi on 2 á 3 metr. ristiinsä laaja ja n. 20 sm korkeaa ja epäselvää, kolmas ja isoin on n. 9 metr. ristiinsä ja 50 sm korkea. Kun viimeksimainitusta rauniosta kyntämistä varten kesäkuussa 1911 ruvettiin kiviä raivaamaan pois, löysivät työmiehet keskeltä rauniota rautamiekan (n:o 1), jonka pronssikahva on karjalaiseen tapaan koristettu. Löydöstä ilmoitti Niemen tilan omistaja Herra Werner Lönnhøltz kirjeessä 20 p:ltä Kesäkuuta 1911 Valtionarkeoloogille. Heinäkuussa kävi Tohtori Hj. Appelgren-Kivalo paikalla ja kaivautti ison raunion länsipuolta, jossa oli 0,5:n ja 1 metrin vahvuisia kiviä ilman järjestystä, ja huomasi sen alkuaan olleen polttokalmiston, missä oli poltettuja luita ja enimmäkseen hajallaan olevia muinaiskaluja myöhemmän rautakauden keskipaikoilta sekä ainakin yksi polttamattoman naisen ruumiinhauta varustettu karjalaisella kalustolla noin 1100-luvulta. Asemapiirros top. ark.

Naisenhauta. Jällellä mädäntyneitä osia sääristä ja käsivarsista (m.m. sormiluu sormuksessa). Ruumis oli nähtävästi (kirstuineen tahi kirstutta) kuopattu raunioon siten että, päättäen muinaiskalujen asemasta ruumiilla, pää oli asetettu kolmen kiven väliin, joista sivuilla olevat eivät olleet toisistaan enemmän kuin 15 smt. (kts. kuvaa seur.sivulla).

5960.

Kalvola.

Jalkapäässä olevat miekat n:o 1 ja 2 ovat mahdollisesti pantu hautaan vainajan kunnioittamiseksi ja kenties samoin miekan kappaleet n:o 3, jotka löytyivät pään puolesta, oikealta ja vasemmalta.

Hautakalusto oli seuraava:

1. Kaksiteräinen miekka, jolla kahva kokonaisuudessaan on pronssista ja jonka säilä on vähän mutkalla ja kärjestä katkennut. Ponsi kolmiosainen. Sekä ponsi että kädensija ja väistin ovat täynnä, aluksi kait valettuja ja sitten kaivertamalla parannettuja kuvioituksia, osaksi soikeiden kupurasolkien eli n.s. rapusolkien (kts. SMY:n Aikak.XIII kuva 261) silmä- ja kynsiornamentiikkaa, osak

(valok. 6161)
 (" - 4363-64).

5960.
Kalvola.

si akantuslehtiä. Kädensijassa näkee "veto-solmuja" ("det iriska kopplet") y.m. aiheita käytetyn. Miekka on samaa tyyppiä kuin SMY:n Aikak. XIII, kuva 27. - Oli löydetty puolipystyssä asennossa säilä alaspäin. Kyn- tömiesten ensi löytö.

2. Miekka, katkaistu kolmeen osaan; kahva- ja kär- kipuoli olivat lähitysten; palanen säilän kes- keltä löytyi erillään muista n. 1 metr. län- teen päin. Säilän kärki on väännetty kouk- kuun. Ponsi on raudasta, puoliympyräinen, näin ; väistinraudasta, kapea, suora, särkynyt. -

Löydettiin haudan jalkapäästä.

3. Miekan säilä ja kärjen katkelma samasta. Edellinen löydettiin ruumiin pääkohdan va- semmalta toinen eli jälkimäinen oikealta puo- len kivien välistä.

4. Hopearahä, jossa on ollut pronssinen sil- mus; hyvin kulunut. Toisella puolella ei näy muuta kuin kaksi leimattua © -kirjain- ta ja reunempana osa ✕ -kirjainta. Toisella puolella, joka on hyvin viistoon leimattu, on kehän sisäpuolella alaosa linnankuvaa ja sen ulkopuolella selvimpinä kirjaimet ja . Raha on luultavasti Saksan keisarin Otto III:n ja Adelheidin lyöttämiä, siis vuosien 983 ja 1002 väliltä. - Löydettiin kaulan kohdalta ja sen vieressä olivat seu- raavat kaksi esinettä (brakteaatti ja helmi), jotka kaikki siis näyttävät riippuneen kaula- nauhassa.

valok.6200
" 14825
" 14827

Levy 15258

5960.
Kalvola.

5. Ympyräinen brakteaatti huonoa hopeaa (viheriässä homeessa). Reunassa kaksi iskettyä pilkkuviiva-kehää ja keskellä alta taottu reliehvirengas sekä sen yläpuolella neljä nelipisteryhmää ∴

L:15258

(tämän alla melkein maatonutta kangasta.)

6. Särkynyt lasitahdashelmi ("glasfluss").

7. Pieni pronssinen paidansolki, hevosenkengänmuotoinen; selkäpuoli litteä, isketyillä pilkkuviivoilla koristettu; ponnet neliskulmaiset. Renkaan suurin laajuus 25 mm.

L.15258

8. Hevosenkengänmuotoinen rintasolki huonoa viheriää hometta saanutta hopeaa; toinen ponssi nelikulmainen, toinen latuskainen ja kierretty. Renkaan poikkileikkaus ; suurin avaruus 35 mm. Solki oli seuraavan kahden kupurasoljen välillä, puoleksi n:o 9:n alla;

L.15258

viimeksimainitusta sen eroitti 20 mm paksu multakerros.

9. Soikea kupurasolki, jonka kuvituksessa soljen keskellä yhtyy neljä kaksisilmäistä päätä, samaa tyyppiä kuin SMY:n Aikak. X Tuukkalan kalmisto kuvat 53, 54, sekä XIII kuva 259). Takapuoli semmoinen kuin kuva tässä osoittaa. Paljin pronssista. - Löytyi paikalta, josta täytyy päättää soljen olleen vasemman olan solki.

L.15259
15260

5960.
Kalvola.

10. Soikea kupurasolki samanlainen kuin edellinen, *L. 15260.*
mutta paljin on ollut raudasta, vaikka ruostunut rikki pieniksi palasiksi. Vähän mädäntynyttä kangasta soljen alla.

11. Kaksi samanlaista ketjunnattinta tätä muotoa: ja niiden välinen pronssi-
ketju, tehty enimmäkseen kaksirenkai-
sista liitteistä. Ketju katkennut kolmeen osaan, joista yksi pitkä ja toinen lyhyt, pitkä on on kiinni kannattimessa, kolmas löydettiin näistä erillään vasemman olan kohdalta.

L. 15260.

konsentrisia kehiä (eikä spiraaleja).

12. Kaksi pronssista valettua eri pitkä (65 ja 70 mm) ketjunnatinta eli pitkä niveltä, joista toinen löytyi ketjunnattimen läheisyydestä, toinen jotenkin samoilta paikoilta; ovat kenties alkuaan olleet joko ketjussa taikka tuppea kannattamassa.

13. Puukko tuppineen oli ketjun päällä. Tupesta oli jäljellä reunakisko pronssista ynnä nahkaa ja itse veitsestä vain ruostepalasia ja vähän puunpalasia varresta.

14. Pronssinen korvakauha, josta itse terä eli kauha on murtunut; varressa pilkkuviivoilla tehtyjä ristikkokuvioita.

15. Pronssista valettu jäljennös karhunhampaasta, sen toisella puolella näkyy jäännöstä hienokuteisesta (pellava?)vaatteesta (paidasta?)

5960.
Kalvola.

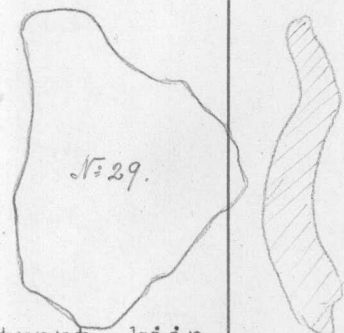
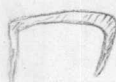
16. Spiraalisormus oikean käden kohdalla; sen sisällä on vielä sormiluu (mädäntynyt).
17. Särmikkääksi väännetty pronssikisko, joko sormus tahi tupen suunhela. Löytöpaikka haudassa epävarma.
18. Jouhirihmoille pujotettuja pronssikierukoita vasemmalta lonkalta ja sääreltä yhteensä n. 21 senttimetrin pituudelta; ovat kuuluneet esiliinan palteeseen.
19. Neljä lyhyttä katkelmaa samanlaisista kierukoista oikean lonkan kohdalta.
20. Neljä kapp. vaipan pronssireunaa, jonka on muodostanut rihmalle (nyttemmin melkein hävinnyt) pujotetut 8 mm avarat pronssireunat (homehtuneet kiinni toisiinsa). Ne löytyivät kaikki ruumiin olkapäiden kohdalta, yksi kapp. oikealta ja muut vasemmalta olalta. Vrt. Hj. A-Kivalo Suomal. pukuja kl. IV, kuva 1.
21. Osia rautasaksista, läpiruostuneet; löytöpaikka haudassa epävarma.

Muualta raunion keski- ja eteläosasta löytyivät poltettujen luusirpaleiden ohella seuraavat esineet:

22. Kuusi senttimetriä pitkä kappale tulessa sulanneesta kaularenkaasta, joka on ollut punottu neljästä pronssivartaasta. Sen kylkeen on tarttunut viheriää ja punasta lasimassaa sulanneesta helmestä.

5960.
Kalvola.

23. Yksiväkäinen rautainen heittokeihään terä.
Teräpuoli veitsenterän kaltainen, ruotopuo-
li punotun näköinen.
24. Kaksi veitsenterää, toinen 146 mm ptk., toi-
nen 94 mm ptk., ruostunut sellaiseksi kuin
kuva tässä osottaa.
25. Rautainen liitinhaka.
26. Raut. niittausnauha ja toinen, jonka kärki
on vääntynyt.
27. Sulanut kirjava emaljihelmi.
28. Sulanut valkoinen emaljihelmi.
29. Kappale saviastian reunasta.
30. Poltettu luukappale, johon on tarttunut kiin-
ni hiukan viheriää emaljimassaa sulaneesta
helmestä. Kolme pientä pronssitönkkiä.
31. Pronssinen vyönhela jonka takapuolella on
kolme nastaa ja päällispuolella kaiverrettu-
ja tai valettuja koristuksia.
32. Ympyräinen kupurasolki, josta paljin puuttuu.
Kupura umpinainen; neljän eläinkiemuran
kuosi rappeutunut; nastoja 8.
33. Kapeateräinen kirves, jonka pohja on puoli-

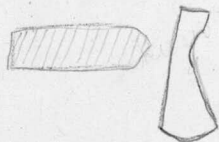

ne 31

1/4

5960.
Kalvola.

pitkä ja korvat ainoastaan kulmikkaat. Sapsan poikkiokuvio on terän keskikohdalta tällainen:

34. Putkikeihäs, jonka lehti on pajunlehden muotoinen. Pituus 245 mm.
35. Wiikatteen terän kärkipuolisko; pisin mitta 235 mm. Oli pystyssä asennossa.
N^ot 33 - 35 löytyivät aivan läheltä toisiaan rauniomaan yläkerroksessa; keihään tutkain kirveen päällä; viikate 10 sm erillään muista.
36. Leukakirves varustettu pidennetyllä pohjalla ja kahdella leveällä tylpällä korvakkeella. Silmässä on suuteena kaksi rautapiikkiä eli naulaa.
37. Puolikas keltaisesta emaljihelmestä, jossa näkyy osia kahdesta raitaisesta täplästä.
38. Pitkä ketjunnivel punottu rautavartaista; silmus kummassakin päässä 53 mm ptk.
39. Kolme niittausnaulaa, eri pitkiä; yksi niistä on puolikas.
40. Pronssitönkki, epämuotoinen, tulessa sulanut, noin 57 mm ptk., ja 30 á 35 mm pks., sekä pieni palanen samanl.
41. Tulessa sulanut sormus (?) ja nelikierroksinen pronssikierukka.
42. Koristamaton saviastia palasina, joista on

5960.
Kalvola.

voitu liimata kokoon koko sivun korkuisen osan. Sen mukaan on astian korkeus 18 senttim. ja suunavaruuks kaiketi noin 21:n senttimetrin paikoilla. Pohja on ollut suuta kaapeampi. Väri tumman ruskean harmaa. Joukko palasia on irtonaisena.

N^ot 36 - 42 olivat kaikki yhdessä ryhmässä noin 50 senttim:n laajuisella alalla siten että saviastia oli pystyssä ja muita syvemällä, kirves oli sen suun tasolla ihan vieressä, muut esineet vähän loitommalla ja kirveen tasolla, paitsi pronssitönkki, joka löytyi astian pohjan tasolla.

43. Pronssinen vyönsolki, jonka kaksinkertainen kiinnityssila myöskin on pronssia; ynnä pieni pronssikisko.

1/2

44. Ympyräinen miekanponsi raudasta.

45. Kappale miekan säilää, pahoin ruostunut. 16 senttim. ptk.

46. Palanen sieraa, liuskekiveä, neljältä puolelta tahottu; molemmista päistä katkennut. Tuskin 6 senttiä ptk.

47. Iso pronssikierukka, tehty puoliympyräisestä 2 1/2 mm leveästä vartaasta. Putken pituus 74 mm ja avaruus 7 mm; vääntynyt.

48. Iso emaljihelmi viheriänsininen, kyljissä kaksi punaista ja mustaa tähteä.

5960.
Kalvöla.

49. Särmikäs sininen lasihelmi, pieni,
50. Sulaneita emaljihelmiä yhtenä tönkkinä, musta- ja valkoraitaista ainetta.
51. Monta pientä pronssiesinettä, nim. ketjunpätkä tehty kolmikulmaisesta vartaasta 28 mm ptk, pieniä katkelmia kierukoista tavallista kokoa (5'ä 6 mm); kaksi kapp. isoa kierukkaa, joiden avaruus on 12 mm, sekä tulessa käpristynyttä pronssikiskon palasta, y.m.
52. Rautainen liitinhaka; ktso kuvaa
53. Niittausnauloja, eheitä ja särkyneitä 20 kpl yhteensä, sekä 2 tavallista naulaa, joiden kanta näyttää olleen "yksipuolinen", s.o. litteäksi taottu ja väännetty sivulle päin. Sitä paitsi pari pientä rautapalasta.
54. Joukko poltettuja luita, ja pieni tulessa ollut puupalanen
- N^ot 51 - 54 löytyivät hajallaan siellä täällä rauniossa
- Ostettuja ja lahjoitettuja esineitä.
- a) rautakaudelta.
55. Ruotokeihäs jonka terä on pajunlehden muotoinen, myöhemmän rautakauden keskipaikoilta. Pituus 306 mm.
56. Pronssinen rannerengas kahdessa kappaleessa; löytäjän taittama ja oikaisema. Poikio puoliympyräinen; päät keskikohtaa leveäm

5960.

Kalvola.

mät ; ulkopintaa koristaa isketyt kolmio-
siraatit.

N^ot 55 ja 56 on renki Wihtori Mäkelä
v. 1910 kesällä löytänyt eräästä mul-
lan ja kivensekaisesta rauniosta, joka
sijaitti Niemen kartanon pellossa jär-
ven rannan ja Taljalan kylään pohjoises-
ta vievän ajotien välillä. Rauhio kuu-
lui olleen samanlainen kuin ylempänä
tämän päänumeron alla kerrottu Pahnain-
mäen vieressä oleva iso raunio oli.
Ostetut Mäkelältä.

57. Putkellinen rautakeihäs, jonka lehti on pa-
junlehden muotoinen; putki ulkopuolelta taot-
tu nelisärmäiseksi; putkessa näkyy naulan-
tynget kummallakin puolen. 25 sm pitkä. Se-
rafiina Vainio löysi sen kesällä 1910 Tal-
jalan joen pohjasta Sipilän sotilaspuustel-
lin ala- eli koillispuolelta kun vettä tyry-
tettiin myllyä varten.

b)kivikaudelta.

Pielavesi.

58. Tasataltta liuskekiveä, teräpuoli musta, var-
sipuoli harmaansinertävä. Terä viisto, poik-
kio melkein puoliympyräinen; ainoastaan terä
ja mykevän puolen keskikohta hiotut, muut
osat pilstomisen jälillä . 147 mm ptk, 50 lev,
teränlasku mykevä .

59. Onkisiimanpaino (?), eli 171 mm pituinen lius-
kekivinen puikko (lev. 13 ja vahv. 8 mm), jon-
ka toisessa , eheässä päässä on soikea reikä
ja kolo ja jonka toisessa päässä näkyy

5960.

Pielavesi

olleen samanlainen, vaikka kivi sen reiän kohdalta on katkennut.

N^ot 58 ja 59 lahjoitti museolle metsänhoitaja Ruben Richard Rängman, joka ne kauvan aikaa takaperin oli saanut Pielavedeltä, tietämättä tarkempaan löytöpaikasta mitään. (hän oleskeli Appelgren-Kivalon ylempänä manittujen tutkimusten aikana Kalvolassa.

5961.

Esboon pit.

Talonomistaja Ekströmin lunastettavaksi jättämä esine, Muinaist. Toimikunnan päätöksen mukaan 20 p:ltä jouluk. 1911 lunastettu 25:- mk:sta.

Veneenmuotoinen vasarakirves, hienotekoinen, kyljet teräpuolelta tasoitetut, reikähulpio puuttuu, hieno sauma selässä ja etupuolella reiän ja terän välillä, oliviniidiabaasia, mitoiltaan 198, 67, 42 mm.

Esineen on löytänyt mainitun Ekströmin poika Bertil Stensin talon Björnbackan hietakuopasta (huonoa soramaata), Grankullan asemalta Smedsbyhyn (Gräsabyhyn)menevän tien vas. puolen, läheltä Smedsbytä; se oli kuopan rinteestä vyörynyt alas, oli sijainnut ehkä 50-60 sm syvyydellä (alangan toisella eli S-puolella), Smedsin tilan, on löytynyt toinen kirves, H.M. 1. 5646, myöskin santakuopasta n. 25 sm syvyydestä turpeen alta.

Paikalla ollut tulisijantapaista: J. Öfverberg ilmoittanut.